

այդ հոտէն ինքը չի ախորժիր . ուրեմն ասակէ կը հետեւցնենք որ որոշ հոտերու ներկայութիւն մեղուները կը ստիպէ յետ կենալ նոյն իսկ իրենց օգտակար հիւթե-
րէ :

Ընդհանրապէս մեղուներու մօտ հոտա-
ռութեան զգայարանը շատ զարգացած կ'ե-
րևի, ոչ միայն անոր համար որ նոցա
հոտը կը զգան նոյն իսկ շատ հեռուէն, այլ
որ շատ մը մարմիններ որ մեզ համար
անհոտ կ'երևին, մեղուներու համար հա-
ճելի կամ անհաճոյ հոտ կ'արտադրեն :
Նոյն է նաև մրջիւններու մօտ . շատերուն
յայտնի կը լինի որ եթէ մրջիւններու գոյնի
առջև մատերնիս միմիայն քսենք գետնի
վրայ ուրկէ կ'անցնին մրջիւնները, այդ մատ-
ներիս անցած տեղէն այլ ևս չեն անցնիր
վերջիններս, այլ անոր երկու եզերքների
կանգնած այս ու այն կողմ կը շարժեն
իրենց եղջիւրներն ու կարծես թէ շատ զը-
ժուարու կը վճռեն վերջապէս այդ, մեզ
համար երևակայեալ, արգելքը անցնի :

Մրջիւններու մօտ ալ հոտառութեան
զործարանը եղջիւրներու վրայ հաստա-
տուած կ'երևի զոր կրնանք ցուցնել միև-
նոյն փորձերով ինչ որ մեղուներու հա-
մար ըրինք : Ատկէ զատ Երիքսընը մըր-
ջիւններու . համար և ֆէշհայրը մեղուներու
համար, գտած են որ եղջիւրներու
ծայրերին գոյութիւն ունին առանձին օր-
գաններ որոնք կը կոչուին «հոտառութեան
փոսիկներ» : Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կազ-
մուած է փոսիկէ մը, զետեղուած հարթ և
չափազանց նուրբ թաղանթի մը տակ, և
որու մէջ կը գտնուի միմիայն մէկ հատիկ
ներւային խորշ :

Փանի որ ծաղկանց գոյնը չէ որ մեղու-
ները դէպի իրենց կը հրապուրէ, վասն
զի աւարառու մեղուները գրեթէ միշտ կ'ա-
տեն կակաչը և խիստ զուճաւոր շուշան-
ները և խմբովին դէպի էգ ուռնիներուն
և դղբիներուն ծաղկանց վրայ կ'երթան,
չէ՞ր կարելի արդեօք այս «ձգողական ոյ-
ժը» վերագրել իրենց բուրմունքին :

Ճիշտ է որ անոնց հոտառութեան զգա-
յարանը, կամ աւելի շուտ այն զգայա-

րանը որ կը գտնուի եղջիւրներու վրայ և
որը մեր հոտառութեան զգայարանին կը
համեմատենք ռամկօրէն, գլխաւոր զգա-
յարանը կ'երևի մեղուները դէպի աւար ա-
ռաջնորդելու, բայց այնու ամենայնիւ չը-
պէտք է շփոթել որոշ բուրուփեր (éma-
nation), որոնք շաքարահիւթերէ կը բը-
խին և անծանօթ են զգայարաններուն,
իսկական ծաղկանց բուրմունց հետ :

Չնայած բանաստեղծական ուղեղներու
նկարագրութեանց, երբէք չէ տեսնուած
վարդենիներուն վրայ մեղուի ներկայու-
թիւնը որչափ ալ ուժեղ ըլլայ անոր գոյնն
ու հոտը : Շատ մը նիւթեր, որոնց հոտը
մեզ համար սքանչելի կ'երևի, մեղուներու
ու մրջիւններու վրայ միմիայն վանող ազ-
դեցութիւն ունին :

Միջատներու մօտ ուրեմն այս առանձին
զգայարանը, որ կարելի է քիչ թէ շատ
համեմատել մեր հոտոտելիքին հետ, կը
ծառայէ փնտռելու համար իրենց օգտակար
նիւթերը :

Բացի քանի մը բացատրիկ դէպքերէ, ուր
շաքարահիւթի անուշահոտութիւնը մեզ և
անոնց համար ալ հաւասարապէս ա-
խորժելի է, ընդհանրապէս մեղուներն ու
մրջիւնները հրապուրողը շատ նուրբ բուր-
մունք մ'է, որ կը զգան վերոյիշեալները ի-
րենց եղջիւրներուն միջոցաւ :

ՇԱՊՈՒՆՔ ՓԻՆՈՍԵԱՆ

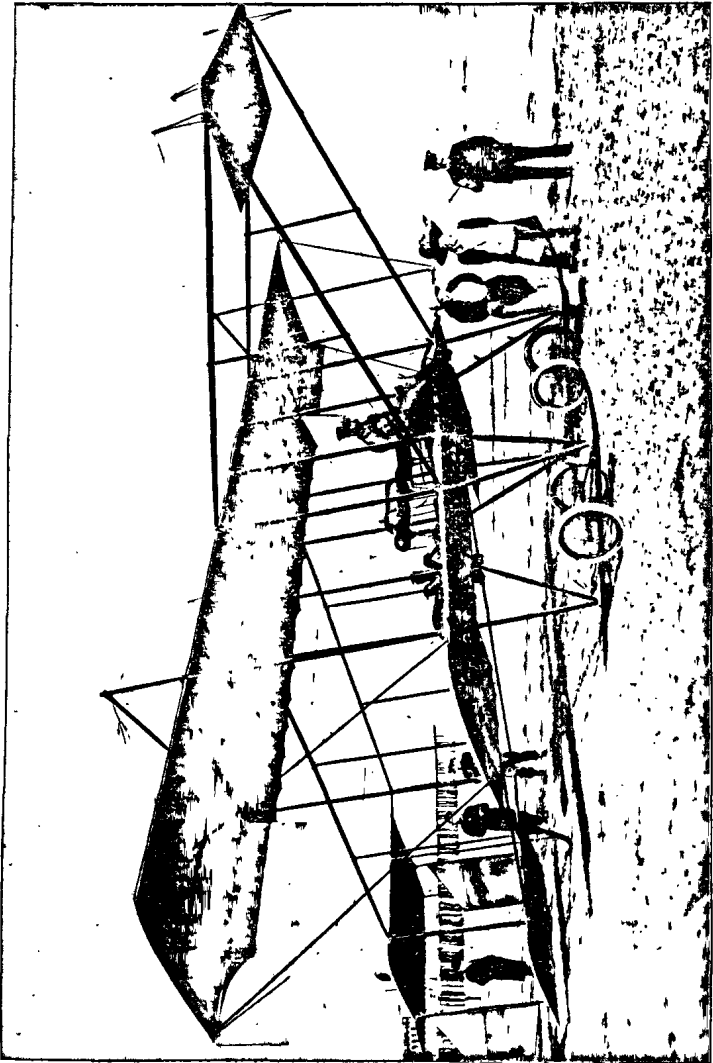
Բժշկութեան ուսանող ժընեի համալսարանի :

Շարայայրելի

ԿԱՆԵՈՅ ՕՂԱՆԱԻՈՐԴԸ

Մարտ 5, կիրակէ, Տուրինցի կանեոյ
անուանի օդանաւորը ամբողջ ժամերով
զրադցուց ու գուարճացուց Վենետիկի ժո-
ղովուրդը, որ խոտնեքամ Լիդոյ կը դի-
մէր ուր հրաւիրուած էր Էքսչէչիտոյ պան-
զոկպալատի մեծ ընկերութեան կողմանէ :

Կանեոյ մեծ թրիչքներ ըրաւ միշտ մեկ-
նելով պանդոկին դիմացէն, ուր իր հան-
գրուանը հաստատուած էր, և ուղղուելով

ստանդարտի շվեյցարի Յիսկարացու խոյունի

Մալամոզ գիւղին կողմը ուսկէ կը վերա-
դառնար հսկայական շրջան մ'ընկելով Ա-
դրիականի վրայ, ուր իր օդանաւը, մանր
ու հազիւ նշմարելի թռչունի մը պէս, կը
սաւառնէր ալիքներու անդունդներուն և
բազմաթիւ ատագաստանաւերու վրայ:

Այս ահագին շրջանը նա կը կատարէր
շատ քիչ վայրկեաններու մէջ, 6-7 րոպէ:
Կանծոյ իր հետ մերթ ուրիշ անձեր ալ
բարձրացուց:

Ամէն թոռիչքին ալ, Վենետիկեան ամե-
նահռանդուն երաժշտութեան մը մէջ, ջեր-
մապէս ծափահարուեցաւ ժողովրդեան կող-
մանէ:

Կաննոյ, իր թոռիչքին երկրորդ օրը,
այցելեց Ս. Ղազար, Հայոց կղզին, ուր
խոր տպաւորութիւններ ունեցաւ Հայոց
կեանքին, զարգացման և հիւրասիրութեան
մասին:

Կաննոյ բազմաթիւ լուսանկարներ հա-
նեց Ս. Ղազարու այլևայլ դիրքերուն,
ինչպէս նուիրեց խմբազրութեանս Ջիշէ-
ներու բաժնին իր օդանաւին մէկ քանի
լուսանկարները, այլևայլ դիրքերու մէջ,
որոնցմէ մէկը հոս կը ներկայացնենք մեր
ընթերցողներուն:

ԳԻՐՔԵՐ ՈՒ ԹԵՐԹԵՐ

Բ. Իշխանեան, Հասարակական գաղափարներ
Թ. Պատկանանի և Ս. Դահաղգի, Թէֆլիս,
Օր. Ն. Արանեան 1910:

Արսէն Տէրտէրեան, Վասն Տէրեան, օպ. Հեր-
մէս, Թիֆլիզ:
Revue des Deux-Mondes, 15 Janvier, 1911:

Այս մեթոդը նոր է մեր մասնագրու-
թեան մէջ, և երբ այս ուղղութեամբ դի-
տուի մէկ գիծը մեր հասարակական գոր-
ծիչներու մէջ, կը տեսնուի թէ մինչև հի-
մայ որքան անձնիշխ դատուած ու ներկա-
յացուած են միւս գիծերը: Բայց այս ան-
ճշդութիւնը առերևոյթ է. որովհետև Բ.
Իշխանեան չիվերցնէր մարդը իր միջա-

վայրին ու կենաց ամբողջ փուլերուն մէջ,
այլ զայն կը նկատէ իր օտարաբոյր մաս-
նագէտի աշխատանցին մէջ՝ ուր զայն կը
նստեցնէ սեւ աթոռի մը վրայ, ինչպէս
ամբաստանեալ մը:

Բ. Իշխանեան քննադատական տարբեր
ուղղութիւն պիտի բռնէ բոլորովին, եթէ
վերցնէ մարդը ամբողջ և իր միջավայրին
մէջ: Չայն զարգացնէ աւելի, քան որո-
շեալ կէտի մը անդամահատէ:

Յամանայն դէպս փափաքելի է որ հա-
յերէն Քրէ, կամ ուրիշ ո՛ր և է լեզուով
մը: Իր լեզուն այս աշխարհէն չէ:

*
*
*

Արսէն Տէրտէրեան ուրիշ կարգի քննադատ է. ընկե-
րաբան մը չէ, հասարակաց զարգափարներու հետ-
մուտ, այնքան սիրելի Ռուսահայոց. բանաստեղծական
խառնածոք մըն է և բանաստեղծութեան քննադատ, ա-
րուեստագէտ մը և արուեստի քննադատ մը միանգամայն:

Փոքրիկ գրուածք և առաջին գրուածքը՝ որ քար իրմէ
կարգելի, Վասն Տէրեան, նոր հոգոյ մը արտարու-
թիւնը Քոզուց վրաս, Բէն իր զարգափարներուն դեռ բո-
լորովին սիրով չլուսայ և լեզուի դեռ որոշած ու յատա-
կած չլուսայ: Ետ խնամքով գրուած զիրք մըն է, բոլոր
խնամքով անոր որ նոր կը սկսի գրել. Տէրտէրեան ուղ-
ղութիւն մը ուզած է գծել զեղարուեստի գործերը քննա-
դատելու համար: Մեզի կ'երեւի որ շատ կ'անգայտացնէ
զեղարուեստական արտադրութեան զարգաբար, և իր
տեսութիւնները դեռ շատ կոյս հոգոյ մը բազմանքներն
են:

Բայց ներկուս կեանք մը կայ Վասն Տէրեան հա-
տորին մէջ: Տէրտէրեան, անշուշտ, պիտի յատուէ զբա-
կանութեան մէջ և պիտի ծանօթանայ տիեզերական մեծ
զուգի գործողներու հետ:

Ինչ պիտի ըլլան այն առան իր աշխարհայայտողու-
թիւնները, իր զեղարուեստի ուղղութիւնները: Քրտագա-
տութիւնը դեռ պէտք է սպասէ իր գաղափարները յայտ-
նելու համար ինչպէս Տէրեանի, նոյն և Տէրտէրեանի
սազանդներու մասին: Վասն Տէրեան է եւ միշտ քանի
մը կարճ ոտանաւորների կարգացրի հմ: Անոնք վրաս Քո-
զուցեր են շունչի մը արտարութիւնը անասանելի,
բայց զաւի՛ր որ կ'արձակի ձաղկերէն, փտակներէն,
ասաղներէն, ալքերէն և բոլոր իրերու ոգիներէն: Եունջ
մը մեզմ է և հանոյական: Տէրտէրեան ալ քննադատու-
թիւն մը ուզած է գտնել որ զեթ այնքան եթերային ըլ-
լայ որքան այս բանաստեղծութիւնը:

Վասն Տէրեան հասարակ ընթերցողն վերջ համա-
կրութեամբ կը լեցուիմ թէ բանաստեղծին համար և թէ
քննադատին:

Երկու նոր ու նուրբ հոգիներ են: